

DANSK FRAGT- OG BANEMÆRKEKLUB

Smeds Bus Linier, Frederikshavn. Chr., Bent, Holger og Chr. jr. Smed.

Af Kristian Klitgaard og Jens Birch.

SMED's Rutebiler, Frederikshavn.

Type A
SMED'S Rutebiler.
Fragt
Tlf. Aalborg 5211

Mærke 19 x 26 mm.

Efter 1948. Takket 10 3/4 i bund. Stukket kanter på siderne. Utakket i top. Sort tryk på farvet papir med lim.

R1 25 Øre lysegrøn A G G

Listen er foreløbig, og der kan sikkert findes flere mærker.

Annulleringer:

Ukendt.

Historien af Jens Birch:

Christian Smed (1877-1949) overtog i 1. oktober 1923 kombineret fragt- og personrute mellem Frederikshavn og Aalborg for 16.000 kr. inkl. én bus. Der var åbnet i 1920, for 16.000 kr. inkl. én bus. Christian stammede fra halvøen Thyholm, hvor han havde ernæret sig som landmand og handelsmand. Hans kone var død i 1915 og havde efterladt ham alene med fem sønner født i årene mellem 1900 og 1910.

Han ansatte straks sin ældste søn P. Mark Smed som chauffør. Han havde dog ikke kørekort på dette tidspunkt, men det blev ordnet med stor fleksibilitet af en motorsagkyndig fra Frederikshavn. Christian havde heller intet kørekort, men det var også underordnet, når han havde fem sønner, som han kunne rekvirere efter behov. En konkurrerende rute Aalborg-Sæby, der var åbnet 1. juli 1922 af Otto Carlsen, blev overtaget 1. oktober 1924, og forlænget til Frederikshavn. Ruten gik fra Frederikshavn via Sæby, Dybvad, Flauenskjold og Hjallerup til Aalborg, og tog tre timer og 20 minutter hver vej. Til langt op i 1930'erne blev der kørt to daglige dobbeltture.

Christians første adresse i Frederikshavn hvor blev rutebilen opstaldet hos købmand Agnar Mark på hjørnet af Vestergade og Markedsvej. Rutens udgangspunkt var i Danmarksgade ved købmand Nygaard, hvor der også kunne indleveres gods og pakker. Christian købte også sin benzin her. Sidst i 1920'erne købte Christian et hus i Skansegade, hvor han senere byggede en garage ved siden af huset til to busser. Pakkeindleveringen blev også flyttet til privatadressen.

I 1928 flyttede Christians søn Holger (født 1904), som var udlært bager, til Frederikshavn og begyndte som chauffør hos sin far. Fra 1. januar 1934 blev han med-

indehaver af ruten. En anden søn, Niels Smed, (født 1903) kørte den bus, der udgik fra Aalborg. Den overtog han fra 1. januar 1930, og således blev der et Smeds Bus Linier i såvel Aalborg som Frederikshavn

I 1935 arrangerede Holger godt hjulpet af to journalister fra Frederikshavn en tur til Bruxelles. Turen kostede 190 kr. hvilket var en høj pris, når en ugeløn kun gav 40 kr. Turen blev kørt i en 25 personers DAB Bus med al bagagen på taget. Chaufføren var P. Mark Smed, som de kommende år kom til at køre mange turistture til udlandet. I 1937 fik Holger bygget sin første rigtige turistbus. Det var en 30 personers Ford benzinbus med karosseri fra Ørum-P i tidens aerodynamiske stil og højryggede stole med flot gråt stof på sæderne.

Niels Smed fik i 1938 bygget en endnu flottere 30 personers turistbus fra DAB med vinduer i tagrundingen og med gardiner i alle vinduer. Der var altid en del konkurrence mellem de to brødre omend mest som godmodigt drilleri. Under krigen kørte busserne på naturgas, som via en reduktionsventil kunne bruges på de benzindrevne busser. Der blev bygget en pumpestation ved udmundingen af Kløvervej i Frederikshavn. Her fyldte man gassen på store flasker, og med fire af disse på taget kunne der gøres en omgang til Aalborg. I en årrække blev transporten af gasflasker til og fra Aalborg Rutebilstation varetaget af P. Mark Smed.

I de første efterkrigsår kørte Smeds Bus Linier mange skibsbesætninger til de største havne i Europa, og der blev kørt ture så langt som til Genova og Ravenna i Italien. Der blev også kørt for faste rejseudbydere bl.a. Paddens Rejsebureau i Göteborg, så mange af gæsterne var svenskere, og blandt de populære rejsemål var bl.a. Paris, Rhinen og forårets blomsterture til Holland.

Firmaets stifter Christian Smed døde i 1949. Han havde lige nået at få firmaets 25-års jubilæum med i 1948, hvor der blev holdt en stor frokost på Flauenskjold Kro med over 300 indbudte gæster. Festen blev lidt af et politisk møde vedrørende privatbanernes forsøg på at overtage de private ruter. Senere blev der indsamlet over 4.000 underskrifter til fordel for Christian Smed, som også lige nåede at opleve en koncessionsforlængelse til 1954.

Christian Smed jr. afsluttede i 1950 sin handelsskole-tid, og det næste års tid arbejdede han på den daværende rutebilstation og tankstation på Kirkepladsen i Frederikshavn.

I 1954 var privatbanerne igen ude med riven, akkurat som tilfældet havde været i 1948. Planen var at overtage flere af de gode og indtægtsgivende ruter fra de

DANSK FRAGT- OG BANEMÆRKEKLUB

private vognmænd, som de gennem hårde år havde satset alt på at få op at køre. Det var især Frederikshavn-Aalborg samt Thisted-Aalborg ruten, som de ville have fingrene i. Der blev lavet et kæmpe lobbyarbejde af de private rutebilejere og politikere samt borgmestre. Det lykkedes da også at beholde ruterne hos de private rutebilejere.

I 1955 havde Holger Smed købt en stor industrigrund på Sæbyvej 58-60 i Frederikshavn sammen med det daværende olieselskab Caltex. I 1957 blev der bygget tankstation og garageanlæg med tilhørende værksted på grunden. I begyndelsen boede Christian Smed Jr. i den tilhørende bolig, men den blev senere omdannet til kontorer. Det var Christian, der varetog driften af det nye anlæg, hvortil der senere også kom en bilhandel med navnet AutoScan med salg af Mercedes-Benz og DKW/Auto-Union biler.

Turistbuskørslen gik godt og folks rejselyst var stor, og i 1959 investerede firmaet i yderligere to nye turistbusser af mærket Büssing TU 5 med luftaffjedring, hvilket var epokegørende. Busserne blev opbygget i Silkeborg med alskens moderne komfort. Smeds Bus Linier gik senere over til Mercedes og FIAT til turistikørsel. Men det var især Mercedes, der prægede busparken i turistafdelingen, som på dette tidspunkt blev solgt af Holger Smed til sønnen Christian Smed.

Smeds Bus Linier fejrede sit 40-års jubilæum 1. oktober 1963 med en stor fest på Hoffmanns Hotel i Frederikshavn for både Holger og Niels Smeds ansatte. Der var også lokalpolitikere inviteret, da der stadig var kamp om koncessionerne på de forskellige ruter.

Bortset fra nogle få år omkring 1950, hvor Smeds Bus Linier tillige havde drevet ruten Frederikshavn-Bindslev, havde ruten Frederikshavn-Sæby-Aalborg alle dag været grundstenen i forretningen. I 1960'erne konsoliderede Holger forretningen med opkøb af flere ruter i øst Vendsyssel. I 1961 blev ruten Dronninglund-

Præstbro-Sæby overtaget. Senere i 1963 kom ruten Aalborg-Hjallerup-Dronninglund-Aså-Sæby-Frederikshavn til; i de første år sammen med Jørgen Vinten. Desuden har der været kørt på ruterne Aså-Hjallerup-Dronninglund-Brønderslev og Aså-Dybvad-Hjørring, som dog blev lukket som følge af manglende benyttelse.

Holger Smed havde allerede i begyndelsen af 1960'erne taget de første skridt til et generationsskifte. Christian Smed jr. havde i 1962 overtaget turistbusserne og Rejsebureauet Sabroes Rejsebureau, og sønnen Bent var blevet medejer af rutebilforretningen i 1970. I 1974 døde Holger Smed, hvorefter Marie og Bent Smed drev rutebilforretningen i Frederikshavn videre. I 1982 fik firmaet mere kørsel på flere af ruterne. Der blev kørt på rute 73 Frederikshavn-Sæby-Aalborg, rute 74/75 Aalborg-Dronninglund-Aså-Sæby og rute 215 Dronninglund-Præstbro-Sæby. Tilbage i 1960'erne var der etableret en afdeling med garageanlæg i Dronninglund, som var et godt udgangspunkt for ruterne i Østvendssyssel. Da det hele var på sit højeste, havde firmaet 25 chauffører, seks mekanikere og 12 busser, hvoraf syv chauffører og fire busser var placeret i Dronninglund.

Firmaet syntes godt rustet til de kommende licitationer, og der blev i 1995 budt på alle firmaets ruter, men alle ruter blev tabt. Bent Smed lukkede 28. maj 1995 firmaet – en epoke med Smeds Bus Linier i Frederikshavn var slut.

Se også i bogen om firmaet Smeds Busser, Aalborg ved Lis og Kai Ove Smed.

Kilder: Jens Birch fra bogen Nordjyske rutebiler i alle farver, red, Bjarne Svendsen, J-bog 2013.

Carl Chr. Madsen, [Nordjyske Medier okt 2007](#).

Brev 14,5 x 11,4 cm med indhold. Brev om et pantebrev. Brevet burde have være P&T sidefrankeret.

Vist formindsket. 70%